
Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2017:9

Närproducerade varor i katastrofarbete och särskilda insatser i Mellanöstern

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2017:134, 2017:135 och 2017:136. Motionerna handlar om att Svenska kyrkan och dess samarbetspartner i sitt internationella katastrof- och flyktingarbete ska använda sig av närproducerade varor. I de övriga motionerna föreslås särskilda insatser i Mellanöstern för flyktingbarn samt att verka för att återuppbygga goda livsförutsättningar på Nineveslätten. Utskottet menar att förslagen är vällovliga och att Svenska kyrkan redan har principer och stöder insatser i linje med motionärens förslag. Utskottet föreslår att motionerna avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:134, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:134, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:135.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:136.

Motionernas förslag

Motion 2017:134 av Julia Kronlid, Närproducerade varor i katastrof- och flyktingarbetet

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att Svenska kyrkan i sitt eget internationella katastrof- och flyktingarbete så långt det är möjligt använda sig av närproducerade varor i det aktuella landet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkans internationella samarbetspartners inom katastrof och flyktingarbete så långt det är möjligt ska använda sig av närproducerade varor i det aktuella landet.

Motion 2017:135 av Julia Kronlid, Skola för flyktingbarn

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan med ACT Alliance undersöka möjligheterna att delta i ett liknande projekt som Finska kyrkan genom Finn Church Aid (FCA) för att bidra till att fler flyktingbarn i Syrien kan gå i skolan.

Motion 2017:136 av Julia Kronlid, Återuppbyggnad av Nineveslätten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheter att stödja en återuppbyggnad av området Nineveslätten i Irak.

Bakgrund

Närproducerade varor i katastrof- och flyktingarbetet

Svenska kyrkans internationella arbete genomför humanitära insatser i katastrof-områden tillsammans med partner som är medlemmar i ACT-alliansen. Alla organisationer som är medlemmar i ACT-alliansen – inklusive Svenska kyrkans internationella arbete – åtar sig att följa *ACT Alliance Code of Good Practice* (Artikel 3 § 7). Där uttrycks att alla insatser i första hand ska använda existerande lokal kapacitet, vare sig det är mänskliga, materiella eller andra lokala tillgångar.

Svenska kyrkans internationella arbete accepterar inte gåvor utifrån i form av material (kläder, matvaror etc.) eftersom det som delas ut i samband med humanitär insats alltid måste vara kopplat till de människor som drabbats, så att det blir kulturellt lämpligt och inte bryter mot lokala seder och traditioner. I den mån det är möjligt köps varor lokalt, t.ex. i lokala marknader. Detta förutsätter att den lokala marknaden kan absorbera de uppkomna katastrofbehoven.

En annan möjlighet att säkerställa lokal förankring är att i största möjliga mån genomföra humanitära insatser som inkluderar kontantbaserat stöd. Detta innebär att människor som drabbats av katastrofer får kontanter eller kuponger för att själva kunna köpa sina förnödenheter. Kontantbaserat stöd stimulerar den lokala marknaden och främjar även samarbete och utbyte mellan flyktingar och värdsamhällen. Vid insatser som inkluderar kontantbaserat stöd är det viktigt att det gjorts en lokal marknadsanalys, för att säkerställa att det finns en fungerande marknad som kan respondera på den ökade efterfrågan. Kontantstödet administreras med noggrann lokal internkontroll av alla utbetalningar för att undvika förskingring och korruption.

Svenska kyrkans internationella arbete är certifierat i enlighet med *Core Humanitarian Standards CHS*, en certifiering för att säkerställa kvalitet och ansvar i humanitära insatser. För att uppfylla åtagande 9 i denna CHS certifiering inkluderas vikten av att ta till vara lokala resurser – både materiella och mänskliga – i alla humanitära insatser.

Skola för flyktingbarn

I Syrien finns stora behov i olika sektorer av samhället, och där är utbildning ett av de viktigaste områdena att tillgodose.

Lokala partner i det humanitära arbetet i ACT-alliansen som är närvarande i Syrien och i flyktingläger i närområden som exempelvis Jordanien och Libanon, är International Orthodox Christian Charities, IOCC, och Lutherska världsförbundet/World Service, LVF/WS. Dessa lokala partner gör alltid en lokal bedömning av behov i utsatta områden.

Detta år stöder Svenska kyrkan partner i Syrien genom en sammanhållen ansökan, en s.k. ACT-appell. Den innehåller bland annat stöd till mat säkerhet, hälsovård, vatten, sanitet, skydd och psykosocialt stöd till människor i Syrien och syriska flyktingar i Jordanien och Libanon. En av de specifika aktiviteterna i appellen är utbildning av syriska flyktingbarn i flyktingläger i Jordanien.

Dessutom har varje medlem i ACT-alliansen sin egen expertis och särskilda kompetens. Svenska kyrkan har sedan många år i humanitära insatser ansvaret för psykosocialt stöd till människor som drabbats av kriser, samt kapacitetsstärkning av lokala partner inom psykosocialt arbete i katastrofsituationer. Finn Church Aid, FCA, som också är medlem i ACT-alliansen, har en särskild kompetens både i humanitära insatser såväl som i långsiktigt utvecklingsarbete, när det gäller utbildning, skolor och pedagogisk utveckling.

Den offensiv som inleddes för tre år sedan för att driva bort Islamiska staten IS från Irak och Syrien har nu medfört att IS är på stark tillbakagång. I Irak har IS förlorat stora delar av det geografiska område denna terror rörelse tidigare kontrollerade. Mosul befriades tidigare i år och även större delarna av Nineveslätten.

Under de år konflikten pågått har miljontals människor tvingats på flykt. Svenska kyrkans internationella arbete stöder sedan flera år tillbaka arbetet med internflyktingar som flytt undan IS terror. Stödet omfattar bl.a. vatten, sanitet, psykosocialt stöd, mat säkerhet och hygienartiklar. Svenska kyrkans internationella arbete har även personal på plats under perioder för att arbeta främst med utbildning av våra partnerorganisationer i psykosocialt arbete.

När människor nu äntligen får möjlighet att återvända hem har Svenska kyrkan tillsammans med Lutherska världsförbundet, LWF/WS, initierat en insats för stöd med i första hand 1,7 miljoner kronor (augusti–december 2017) till internflyktingar som vill återvända hem till Telkaif-distriktet på Nineveslätten. Förstörelsen är stor i de områden som befriats. Stora delar av infrastrukturen är helt ödelagd och för dem som återvänder innebär verkligheten ofta att börja om från början och bygga upp hus, infrastruktur, byar och städer på nytt.

Möjlighet till försörjning och egen inkomst är för de flesta en förutsättning för att det ska vara realistiskt att överhuvudtaget kunna flytta hem igen. Genom Svenska kyrkans och LWF/WS insats får därför människor som återvänder stöd att återuppta sin försörjning. Detta sker genom praktisk yrkesutbildning, men även genom ekonomiskt bidrag till att åter öppna affärer, bilverkstäder och andra försörjningsvägar som man hade innan kriget.

Då många av dem som återvänder, inte minst kvinnor och flickor, utsatts för eller sett andra utsättas för våld, övergrepp och våldtäkter, ingår psykosocialt stöd som en del av insatsen.

De flesta av dem som återvänder till just det område på Nineveslätten där insatsen implementeras är kristna, men även andra folkgrupper och religioner bor i området.

Insatsen är en del av en större satsning som Svenska kyrkans internationella arbete gör i Irak. Den kommer under 2018 att kompletteras med insatser som fokuserar på att stärka religions- och övertygelsefriheten, religionsdialog på lokal nivå och kvinnors rättigheter.

Svenska kyrkans internationella arbete deltar även på andra sätt i återuppbyggnad av Nineveslätten, även om det sker utifrån humanitära insatser där fokus är att rädda liv och lindra nöd. 10 miljoner kronor (ungefär hälften Sida-anslag) har hittills under 2017 anslagits till insatser i flyktingläger framförallt för människor som flytt från Mosul och som önskar återvända till Nineveslätten. I samband med detta stöder Svenska kyrkan och Norwegian Church Aid, NCA, insatser för att återuppbygga vatten/sanitet i ett sjukhus i Sinjar distriktet, Nineve.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:134.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:135.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:136.

Utskottet uppfattar att motionen om att vid katastrofinsatser i första hand använda närproducerade varor framförallt handlar om att lyfta fram viktiga principer för

humanitärt arbete. Motsvarande resonemang gäller såväl för lokalproducerade varor som för tjänster. Utskottet anser att de övriga två motionerna om särskilda insatser för utsatta på grund av kriget i Syrien och Irak ligger väl i linje med vad som redan görs i Svenska kyrkans internationella arbete och i det ACT-samarbete där Svenska kyrkan ingår. Det är därför utskottets mening att Svenska kyrkan redan tillämpar principer och stöder insatser i linje med motionärens förslag.

Uppsala den 5 oktober 2017

På Ekumenikutskottets vägnar

Agneta Granström, ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Agneta Granström, ordförande, Daniel Tisell, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Stefan Hortlund, Lars G Linder, Göran Karlsson, Anki Erdmann, Lars Jakobsson, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin och Inga Alm.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Burell, Lars Jonsson, Lars Jakobsson, Roger Larsson, Dan Sarkar, Jimmy Dahllöf, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Magnus Gunnarsson och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

I Ekumenikutskottets betänkande gällande de aktuella motionerna lyfts de insatser fram som redan görs gällande närproducerade varor, skolor för flyktingbarn samt återuppbyggande av Nineveslätten. Sverigedemokraterna tackar för utskottets fina svar på de intentioner som finns i motionerna men anser att motionerna med tanke på att detta är viktiga frågor ändå borde kunna bifallas. Gällande närproducerade varor menar vi att det fortfarande finns förbättringspotential. Motionen 2017:135 tar upp en viktig dagsaktuell fråga där Svenska kyrkan i större utsträckning än vad som görs idag kan ta efter Finska kyrkan i det viktiga arbetet med att ge fler flyktingbarn i Syrien större chans att gå till skolan. Gällande motion 2017:136 lyfts viktiga insatser som görs idag fram i betänkandet men vi menar att det finns möjligheter för Svenska kyrkan att göra utökade och bredare satsningar för att vara behjälpliga av återuppbyggnad av området Nineveslätten i Irak.

Med anledning av ovanstående anser Sverigedemokraterna att motion 2017:134, 2017:135 och 2017:136 borde bifallas.

Julia Kronlid